

OOGSTDOCUMENT

VAN VINK NAAR VONK

GELEERDE LESSEN OVER OUDERBETROKKENHEID IN DE AANPAK MET ANDERE OGEN

Onderwijs | zorg | Jeugd
met andere
ogen

OOGSTDOCUMENT APRIL 2021
'VAN VINK NAAR VONK'

**AANPAK
MET ANDERE OGEN**

Inleiding

In Met Andere Ogen hebben we het afgelopen jaar extra ingezet op het versterken van de samenwerking met ouders. Iedereen vindt dat belangrijk, maar er prioriteit en concreet handen en voeten aan geven gaat niet vanzelf. Met een aantal inspiratieregio's zijn we daarom expliciet aan het werk gegaan met het versterken van 'ouderbetrokkenheid'.

De eerste les diende zich direct aan: we spraken over 'ouderbetrokkenheid', maar dat woord zet je op het verkeerde been. Wat nodig is, is samenwerken. Waarom? De coördinator van het oudersteunpunt in Noord-Kennemerland zegt kortweg: 'Het móet, anders red je het niet'. Als de ontwikkeling van een kind extra aandacht vraagt, is het noodzakelijk om alle perspectieven aan tafel te hebben. Anders krijg je niet de gezamenlijke aanpak die nodig is. Op twee gebieden vraagt de samenwerking tussen ouders en professionals om versterking en verbetering. Allereerst door het voeren van het goede gesprek in een vroeg stadium tussen ouders, school, jeugdhulp en zorg. Dit vraagt om investering in het aanleren van samenwerkingscompetenties bij professionals, en meer aandacht voor de organisatie van het gesprek. Ten tweede is er meer aandacht nodig voor het inbrengen van het ouderperspectief op beleidsniveau. Dit kan via ervaringsdeskundige ouders, of bredere raadplegingen van ouders. Hun kennis en adviezen dragen bij aan een betere kwaliteit van beleid en uitvoering.

De inspiratieregio's bieden verschillende voorbeelden hoe je de samenwerking met ouders op deze punten concreet vorm kunt geven. Daarnaast constateren ze dat meer structurele aandacht, en verder doen en leren nodig is.

In dit document delen we onze lessen en goede praktijken uit de regio's. Deze monden uit in aanzetten tot wat nodig is om de beweging naar een betere samenwerking met ouders verder te stimuleren.

Vind je het prettiger om te luisteren dan te lezen?
Bekijk dan de sessie die we samen met de regio's
Noord-Kennemerland, Twente en Utrecht hebben verzorgd op de
Voor de Jeugd dag 2020.

Het kan niet zonder! Waarom en waar samenwerken met ouders

Waarom is een goede samenwerking tussen professionals en ouders zo belangrijk? Eva Schmidt-Crossen van het oudersteunpunt in Noord-Kennemerland zegt kortweg: 'Het moet, anders red je het niet.' Als de ontwikkeling van kinderen extra aandacht vraagt, is het noodzakelijk om alle perspectieven aan en op tafel te hebben. Anders krijg je niet de gezamenlijke aanpak en het draagvlak dat nodig is. Het gaat om het meervoudig perspectief. Ieders perspectief is nodig, om te weten wat de problemen en mogelijke oplossingen zijn. Dit geldt voor drie niveaus:

1. Het niveau van het kind en de direct betrokken professionals: wat betekent het principe 'het kind (en zijn ouders) staan centraal' voor de samenwerking tussen professionals en ouders in de dagelijkse praktijk?
2. Het niveau van de projectontwikkeling en uitvoering in de regio: hoe betrekken we ouders bij de uitvoering van beleid en projecten?
3. Het niveau van het ontwikkelen van visie en beleid: hoe laten we ouders meedenken over visie en beleid?

De rol van ouders ziet er op elk niveau anders uit. Maar overal is het uitgangspunt dat de ervaringskennis van ouders een noodzakelijk onderdeel is in de aansluiting tussen onderwijs, zorg en jeugd.

Lessen uit de regio's

Verschillende inspiratieregio's zijn aan de slag gegaan met het thema samenwerken met ouders. De manier waarop verschilt, net als de organisatie die het initiatief hiertoe neemt. Daarnaast zijn er aanpalende initiatieven zoals het programma Zorg voor de Jeugd, waar de samenwerking met ouders veel aandacht krijgt. We delen hieronder de belangrijkste lessen die we in het afgelopen jaar hebben opgedaan.

Van ouderbetrokkenheid naar samenwerken met ouders

De term ouderbetrokkenheid wordt met name in het onderwijs veel gebruikt. We zijn in het project ook met dit begrip begonnen, maar merkten al snel dat het de betrokkenen op het verkeerde been zet. 'Betrekken bij' zet namelijk één partij centraal, bijvoorbeeld de school. Deze organisatie of professional haalt er vervolgens de ander, de ouder, bij. Dit is niet het partnerschap dat in het programma wordt beoogd. We stappen daarom over op 'samenwerken met ouders'.

Het goede gesprek rond het kind

Er zijn twee gebieden waar de samenwerking met ouders om versterking en verbetering vraagt. De eerste is het voeren van het goede gesprek in een vroeg stadium tussen ouders, school, en jeugdhulp. Uit de gesprekken in de regio's blijkt dat de meeste professionals als eerste kijken naar het uitvoerend niveau. Het versterken van de samenwerking met ouders, is voor hen het voeren van het gesprek rond het kind. In de inspiratieregio's is veel expertise beschikbaar over wat nodig is om

de samenwerking tussen ouders en professionals rond het kind te verbeteren. Experts maken duidelijk dat dit proces niet vanzelf gaat. Veel professionals zijn gewend om vanuit het eigen perspectief de ander te benaderen en te overtuigen. Deze houding bemoeilijkt het samenwerken. Het zorgen voor een daadwerkelijk gezamenlijke aanpak rond een kind vraagt daarom om structurele maatregelen op verschillende plekken. We noemen er drie:

- Investeren in de competentieontwikkeling van leerkrachten. Samenwerken met ouders vraagt om samenwerkingscompetenties: nieuwsgierigheid in de ander, het leren kijken naar het perspectief van de ander, systemisch denken, verbinding maken, gelijkwaardigheid etc. Leerkrachten worden meer getraind in de rol van expert, de professional die regie neemt. In Noord-Kennemerland worden nu op initiatief van het Samenwerkingsverband PO leerkrachten in een pilot bijgeschoold. In de gemeente Leeuwarden is het de gemeente die trainingen aanbiedt aan onderwijs en kinderopvang.
- Een gemeenschappelijk kader waarin de verschillende onderdelen van het leven van een kind (en zijn ouders) worden verbeeld en kunnen worden besproken.
- De organisatie van het gesprek. Onderwijsconsulenten merken op dat een belangrijke rol voor hen is weggelegd in het zorgdragen voor een gelijkwaardig gesprek tussen ouders, school, en eventueel andere betrokken professionals. Een dergelijke rol eerder in het proces beleggen, kan eerder tot oplossingen leiden.

Meebeslissen in beleid en uitvoering

Veel minder vanzelfsprekend krijgt de inbreng van ouders op beleidsniveau aandacht. Het gaat om de participatie van ouders op beleidsniveau in scholen, gemeente, samenwerkingsverbanden, zorgorganisaties, en met name in de beleidsnetwerken van onderwijs, zorg en jeugdhulp op stedelijk en regionaal niveau. Ook hier is het ouderperspectief, naast dat van verschillende andere betrokkenen nodig. Ouders zijn, naast uitvoerend professionals, bij uitstek degenen die kunnen laten zien hoe de praktijk er uit ziet. Samenwerking met ouders op beleidsniveau heeft als belangrijke doelen het verbeteren van de kwaliteit en uitvoerbaarheid van beleid en het vergroten van het draagvlak. Deze gezamenlijke aanpak vergt wel van iedereen om echt open het gesprek aan te gaan, en niet vanuit het eigen perspectief de ander te benaderen en overtuigen, maar te zoeken naar de gezamenlijkheid. Alleen dan komt er beleid dat inhoudelijk werkt.

De vraag is hoe het perspectief van ouders op het niveau van beleid kan worden vormgegeven. De inspiratieregio's laten zien dat het van belang is hierbij twee wegen te bewandelen.

De eerste is de vertegenwoordiging van ervaringsdeskundige ouders in de relevante beleidsnetwerken.

De regio's geven aan dat het vinden van geschikte ouders hiervoor een probleem is. Dit begint bij het vinden van ouders. Ouders zijn slecht georganiseerd, en daardoor lastig vindbaar. Organisaties gaan op zoek naar individuele ouders die ze 'per toeval' kennen. Vanuit het perspectief van ouders is de wereld van onderwijs en zorg moeilijk toegankelijk. Wie heeft er zin om in zijn vrije tijd – die door de extra zorg voor een

kind nog schaarser is – te besteden aan vergaderingen in een moeilijk toegankelijk veld? Vervolgens is het de vraag wat 'geschikte' ouders zijn. Professionals zoeken naar ouders die zowel diverse ervaringen van ouders in kunnen brengen (en niet alleen het eigen ervaringsverhaal), als een verbinding kunnen maken met de professionele context. Dit zijn behoorlijk hoge eisen, waar een beperkt aantal ouders aan kan voldoen. Ervaringsdeskundigen zijn hiertoe in staat en er zijn inmiddels verschillende initiatieven om ouders tot ervaringsdeskundige op te leiden. Een aantal regio's geeft aan dat het belangrijk, maar niet genoeg is, om het ouderperspectief in te laten vullen door deze ervaringsdeskundige ouders.

Meedoen in het beleidscircuit is één vorm, maar er zijn meer manieren om op te halen welke problemen er volgens ouders spelen, en welke oplossingsrichtingen nodig en haalbaar zijn. Denk hierbij aan enquêtes, klankbordgroepen, meedenksessies, en andere vormen die meer ad hoc inzicht kunnen geven in de ervaringen van ouders. Ook de resultaten van deze raadplegingen kunnen op de beleidstafels worden meegenomen. De combinatie van brede raadplegingen onder ouders en deelname van ervaringsdeskundige ouders in beleidsnetwerken vullen elkaar aan. Samen zorgen ze ervoor dat een breed palet aan ervaringen van ouders kan worden meegenomen bij de ontwikkeling en evaluatie van beleid, en dat ouders kunnen meebeslissen over datzelfde beleid.

Meer aandacht voor de regio

In het veld van onderwijs, jeugd en zorg wordt de rol van de regio steeds belangrijker. In verschillende regio's wordt geconstateerd dat er op *regionaal beleidsniveau* versterking van de positie van ouders nodig is.

Op regioniveau zijn altijd verschillende initiatieven te vinden waar gewerkt is met ouders. Deze zijn over het algemeen heel divers van aard, meestal tijdelijk, en niet met elkaar verbonden. Niemand heeft hiervan een overzicht en duiding. De consequentie is tweeledig. Ten eerste krijgen professionals hierdoor het idee dat er wel wat gebeurt rond de samenwerking met ouders. Ten tweede is er geen zicht waar versterking nodig is op het niveau dat een enkele organisatie overstijgt.

Om op beleidsniveau de participatie van ouders verder vorm te kunnen geven, is een *regionaal oudernetwerk* onontbeerlijk. Regionale oudernetwerken kunnen een belangrijke rol spelen bij zowel de onderlinge ontmoeting en ondersteuning van ouders, als de ontwikkeling en organisatie van ervaringsdeskundige ouders.

Dergelijke oudernetwerken komen er niet vanzelf en ze blijken kwetsbaar. Zij hebben trekkers en een structuur nodig. Als een trekker-ouder zich terugtrekt na een paar jaar actieve inzet of omdat het kind van school gaat, valt het initiatief makkelijk in elkaar. Deze oudernetwerken hebben daarom structurele en professionele ondersteuning nodig. Een recent en beloftevol voorbeeld van een netwerk dat in deze nieuwe vorm is opgezet en vormgegeven is het Netwerk Beter Samen – zie [Netwerk Beter Samen](#).

Ontmoeting helpt

Aparte aandacht verdient de behoefte die veel ouders blijken te hebben aan onderling contact. Ouders van 'gewone' kinderen ontmoeten elkaar gemakkelijk op het schoolplein. Maar als de ontwikkeling van een kind anders loopt, is het veel lastiger voor ouders om gelijkgestemden te vinden – terwijl ze daar wel behoefte aan hebben. Waar organisaties het organiseren van ontmoeting voor ouders oppakken, is waardering hiervoor. Het initiatief kan bij verschillende partijen liggen: het samenwerkingsverband, een groepje ouders, wijkteamorganisatie (jeugd en gezin), gemeente (bijvoorbeeld vanuit leerlingenvervoer). Opvallend is, dat verschillende professionals en ouders in de regio's aangeven dat hier nog veel onbenut blijven liggen voor ouders om elkaar onderling meer tot steun en hulp te zijn.

Van vinkje naar vonkje

Niemand is tegen, eigenlijk is iedereen vóór samenwerken met ouders. Dat betekent alleen niet dat het versterken van de samenwerking met ouders hoog op de prioriteitenlijst staat. De aandacht die er door Covid-19 op het primair proces kwam te liggen was hiervoor een belangrijke en begrijpelijke reden. Maar daarnaast lijkt bij professionals een mengsel aan de hand van: 'we doen het al best goed', daar waar het niet goed gaat is het begrijpelijk: er zijn 'lastige ouders'. Daarnaast kent de samenwerking tussen professionals al zoveel hobbels, dat de samenwerking met ouders pas daarna komt. Er is bij professionals dan ook zeker geen sprake van onwil, maar wel van een sterke gerichtheid op het eigen professionele perspectief, en vaak ook van angst voor ouders. Nóg een perspectief erbij, het niet zomaar door kunnen praten in het

rijke jargon van onderwijs en zorg omdat ouders dit niet kunnen volgen: samenwerken vergt daadwerkelijk moeite en tijd.

Willen we verder komen in het versterken van de samenwerking, dan zullen deze signalen serieus moeten worden genomen. De regio Utrecht heeft bijv. goede ervaringen opgedaan met het ontwikkelen van een aanbestedingskader voor de gespecialiseerde jeugdzorg in Utrecht¹. Belangrijke lessen uit dit traject betreffen de benodigde investering in tijd en moeite, de aandacht die nodig is voor de organisatie van het proces en met dit alles de duur van het traject. Belangrijk element hierbij is reflectie: het is telkens weer nodig om je als professional en beleidsmedewerker af te vragen waarom en hoe je ouders wilt betrekken, en ook aan ouders te vragen hoe ze betrokken willen worden. Al deze moeite loont zeggen de betrokkenen. Als oogst wijzen ze op de betere kwaliteit van het

eindresultaat en het bereikte draagvlak. Daar houdt het niet op. Het gegroeide vertrouwen tussen alle partijen, en de duurzame relaties die ontstaan, zorgen ook op andere momenten voor verbetering van het werk.

Tot slot liggen er nog belangrijke aanknopingspunten bij het VN-verdrag inzake rechten van mensen met een handicap. Opvallend is dat we nergens in de regio's dit expliciet hebben gehoord als argument om ouders meer te betrekken. Dit terwijl het artikel 'Niks over ons zonder ons' noopt tot samenwerking met ouders (en uiteraard ook kinderen en jongeren) op verschillende niveau. Naast het inhoudelijke argument, is het 'Niks over ons zonder ons' uit het VN-Verdrag een belangrijke extra reden om de samenwerking met ouders te versterken en verbeteren.

¹ Bron: ZoomIn Hart voor de Jeugd dd 28 januari 2021

Drie inspiratieregio's in beeld

Er zijn drie regio's waar we vanuit het project nauwer bij betrokken zijn geweest: **Noord-Kennemerland**, **Twente** en **Utrecht**. Wat speelt in deze regio's en wat kunnen we van hen leren?

Noord-Kennemerland

Werken vanuit de vraag van ouders

De basis van de belangrijkste les in Noord-Kennemerland ligt in de visie van het samenwerkingsverband. Deze luidt: ouders zijn de motor voor de ontwikkeling van hun kind. Dit principe is sterk verankerd in de organisatie en onder de medewerkers en netwerkpartners en geeft richting aan wat er gebeurt in de regio. Je ziet het o.a. terug in de rol die ouders in het samenwerkingsverband spelen en aan het antwoord dat het samenwerkingsverband biedt op een belangrijke vraag van ouders: het Oudersteunpunt. Wat maakt deze tot een succes in Noord-Kennemerland – voor zowel ouders als professionals?

Naar aanleiding van vragen van ouders heeft het samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Noord-Kennemerland (ppo-nk) enkele jaren geleden samen met ouders en professionals een [Oudersteunpunt](#) opgericht. Hier kunnen alle ouders, maar met name ouders met een kind met een extra onderwijs- of ondersteuningsbehoefte, terecht met vragen. Ouders vinden veel informatie op een samen met ouders ontwikkelde website. Daarnaast kunnen ze bellen met een vraag of klacht, maar ook via het Oudersteunpunt in contact komen met andere ouders. De

medewerkers ondernemen vervolgens zo nodig actie richting school, opvoedondersteuning of andere netwerkpartner.

De ontwikkeling van het Oudersteunpunt kostte veel tijd. Die tijd was niet alleen nodig om het benodigde draagvlak te ontwikkelen, maar ook om een inhoudelijke basis neer te zetten die richting geeft aan de inhoud en manier van werken van het Oudersteunpunt. De fundering van het steunpunt is de ouderschapstheorie van Alice van der Pas.

Het Oudersteunpunt heeft als uitgangspunt dat iedereen oog heeft voor het perspectief van ouders van een kind met een extra onderwijs- en ondersteuningsbehoefte en erop gericht is dat ouder(s)/verzorger(s) een 'goede ouder' ervaring hebben. Dit betekent onbevooroordeeld zijn, vertrouwen geven, afstemmen op de opvoedingsoriëntatie en succes- en leermomenten aanbieden die bijdragen aan het versterken van het ouderschap. Daarnaast heeft het Oudersteunpunt als uitgangspunt laagdrempelige voorziening aan te bieden, oog op korte termijn te hebben voor mogelijke conflicterende belangen van ouders en kind en gericht te zijn op preventie van miscommunicatie en onbegrip tussen betrokkenen.

Het Oudersteunpunt heeft een adviserende, signalerende en begeleidende functie, zonder daarbij als leerkracht, intern-begeleider, directeur of consulent op te treden. Door deze manier van werken voelen ouders zich echt gezien en gehoord, en wordt de ontwikkeling van het kind beter ondersteund.

Aan het Oudersteunpunt is een netwerkgroep van ouders en professionals verbonden die richting geeft aan de ontwikkeling van het steunpunt. Daarnaast is deze netwerkgroep verbonden met andere netwerkgroepen in de regio, waarin professionals en soms ook ouders deelnemen, en geven hun advies. Op deze manier komen de vragen en ervaringen van ouders op tafel bij professionals en bestuurders in de regio.

Intussen ontwikkelt het Oudersteunpunt zich verder door. Zo is dit jaar gestart met een pilot om ouders als ervaringsdeskundige buddy's in te zetten. Deze buddy's zijn het antwoord op de vraag van ouders om hen te faciliteren om elkaar onderling meer te kunnen helpen. Het Samenwerkingsverband constateerde daarnaast dat het niet alleen belangrijk is steeds beter te worden in het samen optrekken met ouders, maar ook met kinderen en andere professionals, zoals zorg of jeugdhulp. Noord- Kennemerland is bezig met een NRO-onderzoek perspectiefwisseling bij leerkrachten in omgaan met moeilijk leerlinggedrag. Het is een vierjarig onderzoek waar een training van leerkrachten onderdeel van uitmaakt. De training is voor het doel van het onderzoek

ontwikkeld met inbreng van leerkrachten in co-creatie met een divers team van deskundigen en leerkrachtonderzoekers. In deze training gaan leerkrachten aan de slag hoe je vanuit een meervoudig perspectief kunt kijken en samen kunt optrekken met kind, ouders en professionals. Hiermee wil het samenwerkingsverband de interactie en zelfeffectiviteit versterken.

The screenshot shows the website for 'Oudersteunpunt'. The top navigation bar includes icons for 'Entree', 'Tijlijn', 'Groepen', 'Wie is wie?', 'Agenda', and 'Zoek'. Below this, the main content area features a welcome message: 'WELKOM BIJ HET OUDERSTEUNPUNT'. The text explains the organization's role in providing support for parents and children, mentioning a pilot project with 'buddy's' and a research project on 'perspectiefwisseling'. It also provides contact information for Eva Schmidt - Cnossen. The bottom section contains several topic-based tiles: 'IK HEB ZORGEN OM MIJN KIND', 'HET GAAT NIET GOED OP SCHOOL', 'MIJN KIND HEEFT EXTRA ONDERSTEUNING NODIG', 'MIJN KIND ZIT THUIS', and 'IK ZOEK EEN SCHOOL'. On the right side, there are three orange buttons: 'RECHTEN EN PLICHTEN', 'BIJ WIE KAN IK TERECHT?', and 'HOE VOER IK EEN GESPREK'.

Twente

Begin hier en nu, en ontwikkel een regionale adviesraad

Regio Twente

De projectleiders van de Transformatieagenda in Twente constateerden dat ze op allerlei manieren bezig zijn met ouders, maar het te versnipperd en te weinig structureel ingebed is. Ze wilden weten wat er nu loopt, en wat hen dit leert over wat er nodig is. Een trainee hield vervolgens een interviewronde. Zij sprak met mensen bij de gemeente, een van de samenwerkingsverbanden en ouders, vanuit de invalshoeken onderwijs, jeugdhulp, jeugdbescherming en zorg. Dit leverde rijke informatie op. Er zijn verschillende projecten en beleidstrajecten waar ouders om input en feedback wordt gevraagd. Dat gebeurt in de vorm van klankbordgroepen, enquêtes en ad hoc vragen. Alles bij elkaar is het een bonte verzameling initiatieven en veel positieve ervaringen. Ze merken wel op de situatie in het domein van de jeugdbescherming aparte aandacht vraagt.

Drie belangrijke lessen

De projectleiders brengen drie belangrijke lessen naar voren.

1. De eerste les is het antwoord op de vraag: waar te beginnen?
Projectleider Annabet Jongkind is hierover even stellig als eenvoudig: nu, en met dat waarmee je bezig bent. Ze herkent de koudwatervrees, de lastige ouders, en de angst voor kritiek. Allemaal gegrond, maar het moet je er niet van weerhouden het gesprek met ouders te zoeken. Het levert je namelijk veel op!
2. De tweede les gaat over de organisatiegraad van ouders. In de regio Twente zijn ouders nog minder georganiseerd dan in andere regio's. Het bij elkaar brengen van ouders vergt daarom extra aandacht en ondersteuning. Hiermee wordt het niet alleen makkelijker om ouders te vinden en te betrekken bij ontwikkelingen in de regio, het vergroot ook de mogelijkheden voor ouders om elkaar meer te kunnen ondersteunen.
3. De derde les betreft de noodzaak van structurele aandacht voor de samenwerking met ouders. Van een 'hobby' van medewerkers moet de samenwerking met ouders vast onderdeel worden van de werkwijze in de regio. Concreet betekent het dat de projectleiders nu zoeken naar vormen om bij projecten structureel de samenwerking met ouders vorm te geven. Hieraan wordt in de plannen van aanpak en de uitwerkingen ervan meer aandacht besteed. Naast het projectniveau constateren ze dat ook op het niveau van bestuur en beleid meer aandacht moet komen voor het perspectief van ouders. Daarbij moet ook aandacht worden besteed aan het feit dat voor het domein onderwijs, jeugd en zorg het niveau van de regio heel belangrijk is. In Twente wordt namelijk veel regionaal samengewerkt.

Maar juist op dit beleidsniveau zijn ouders niet vertegenwoordigd. Volgens Kate Snellens, projectleider bij de Twentse Transformatie, is het goed om regionaal meer advies te vragen van een adviesraad. Hiermee wordt goed aangesloten bij de bestaande structuur in gemeenten: de lokale adviesraden sociaal domein. Benader op regionaal niveau leden van de lokale adviesraden die kennis en ervaring hebben met het terrein van onderwijs-zorg-jeugd. Ze kunnen advies te geven over regionale beleidsplannen, of mee denken hoe kennis over de uitvoeringspraktijk op een meer structurele manier kan worden verzameld. Daarnaast kunnen ook leden van ouderraden/ cliëntenraden van scholen en zorgaanbieders participeren in een regionale vorm van advisering. Op deze wijze is er naast de lokale plannen van aanpak ook regionaal structureel aandacht voor participatie.

Utrecht

Uitbreiden en verbinden van initiatieven

In de regio Utrecht zijn verschillende activiteiten met en voor ouders. In het Thuiszitterscafé, hebben ouders meegedacht met de ontwikkeling van de visie van het Samenwerkingsverband PO. Ook deelden veel ouders hun ervaringen tijdens een raadsbijeenkomst en biedt de stichting Ithaka een internationale schakelklas waarin ze samen met ouders jongeren voorbereidt op een Nederlandse school. De Samenwerkingsverbanden PO en VO, en Lokalis (de organisatie van de lokale jeugd- en gezinteam)

zijn samen om tafel gegaan om te kijken wat nu verder nodig is. Er zijn verschillende interessante initiatieven in de stad. Ze willen nu kijken hoe deze initiatieven verder uitgebreid kunnen worden en ook beter verbonden met elkaar. Daarbij is ook oog voor het beleidsniveau: is het bijvoorbeeld mogelijk het Thuiszitterscafé te verbinden met de gemeentelijke beleidstafel? En er zo direct voor te zorgen dat signalen die ouders geven op plekken waar ze toch al komen, kunnen worden ingebracht op beleidsniveau.

Kennisbronnen nationaal

In de regio's leven veel vragen over het hoe. Over de vraag hoe je de samenwerking met ouders en jeugd kunt vormgeven zijn diverse handreikingen beschikbaar. Raadpleeg bijvoorbeeld:

Samen met jeugd en ouders; duurzame participatie voor een effectieve jeugdhulp: een handreiking voor gemeenten.

Deze handreiking biedt inzicht in het waarom en hoe van participatie door jongeren en ouders bij: beleid, kwaliteit van instellingen; eigen hulp. En gaat in op ervaringsdeskundigheid, cliëntorganisaties en eigen kracht en eigen regie. De handreiking is ontwikkeld door het NJi en Movisie.

Partnerschap met ouders: Wat werkt? Willeke Daamen, NJi, 2017.

Wat werkt dossier over verschillende vormen van partnerschap met ouders in de settings van jeugdhulp, school en vve, pleegzorg en residentiële jeugdzorg. Handreiking over hoe je patiëntenparticipatie organiseert bij de ontwikkeling van digitale zorg. Omdat digitale zorg alleen goed wordt gebruikt wanneer deze voor patiënten nuttig, gebruiksvriendelijk en veilig is: pgosupport.nl/digitale-zorg.

Naar inclusief samen- werken: aanzetten voor het vervolg

De lessen uit de regionale praktijken laten zien wat andere regio's kunnen doen als ze met het verbeteren van de samenwerking met ouders aan de slag willen. Ze bieden ook goede aanknopingspunten voor een vervolg op landelijk niveau. We noemen de drie belangrijkste:

1. **Sluit aan bij wat er al speelt in de regio's**

Het draagvlak voor het verbeteren van de samenwerking met ouders is er meestal wel, maar niet als apart speerpunt. Daarnaast wordt samenwerken met ouders niet alleen vanuit MAO geagendeerd en gestimuleerd. Er zijn verschillende aanpalende programma's waarin dit aandacht krijgt. Met name Zorg voor de Jeugd en Hart voor de Jeugd liggen dicht tegen MAO aan en bieden ambassadeurs, instrumenten en een platform om hieraan te werken. Voor een vervolg is het verstandig hier slim op aan te sluiten, en de samenwerking met ouders mee te nemen bij een van de prioriteiten in de regio's. Bijvoorbeeld de ontwikkeling van oudersteunpunten en inclusief onderwijs.

Heel concreet kan ook worden gekeken welke instrumenten en werkwijzen al in inspiratieregio's beschikbaar zijn, en kunnen worden doorontwikkeld en breder toegepast. Maatwerk betekent immers niet dat iedereen het wiel geheel zelf hoeft uit te vinden.

2. **Besteedt extra aandacht aan Meebeslissen**

De aandacht in de regio's gaat in eerste instantie naar de uitvoeringspraktijk rond het kind. In verschillende inspiratieregio's wordt geconstateerd dat het gezien de huidige beleidsontwikkelingen belangrijk is om expliciet aandacht te besteden aan de rol van ouders op beleidsniveau en in het bijzonder op regionaal niveau.

3. **Van samenwerken met ouders naar inclusieve samenwerking**

Waar we startten met samenwerking met ouders, komen bij aandacht voor jongeren natuurlijk de kinderen en jongeren zelf in beeld. Het issue wordt dan automatisch verbreed naar samenwerking met ouders én kinderen en jongeren. Overigens hebben ouders en kinderen wel een andere positie. Daarmee moet goed rekening worden gehouden. Ook vraagt het betrekken van jongeren vaak om andere vormen dan organiseren van het ouderperspectief.

Tot slot

Alle betrokkenen vertellen over de noodzaak van een betere samenwerking tussen professionals en ouders. Er worden ook al belangrijke stappen in gezet. De praktijk laat zien dat het voor niemand vanzelf gaat en van alle partijen veel vraagt. Het schuurt ook regelmatig. We sluiten daarom af met het wenkend perspectief: 'niets over ons zonder ons'. En ook met de inhoudelijke winst die een betere samenwerking oplevert. Het gaat om het werken aan duurzame relaties, vertrouwen. Dit is een proces dat aan de voorkant een echte investering vraagt, in tijd, aandacht en zorg voor het proces. Maar het betaalt zich uit in het elkaar beter kunnen vinden, vertrouwen en betere samenwerking. Dit is nodig is om de beoogde ontwikkeling van kinderen voor elkaar te krijgen. Daar slaat de vink over in een vonk.

Colofon

Het project Ouderbetrokkenheid is onderdeel van de Aanpak Met Andere Ogen, en wordt uitgevoerd door Ieder(in).

Projectorganisatie:

Marcel van Bockel

Gepke Boezaard

Projectleiding en tekst:

Astrid van der Kooij

Voor meer informatie:

g.boezaard@iederin.nl

Vormgeving:

Duncan Baumbach,

Wit Communicatie

Onderwijs | Zorg | Jeugd
met andere
ogen

Aanpak Met Andere Ogen is geïnitieerd door de coalitie Onderwijs - Zorg - Jeugd.

aanpakmetandereogen.nl

E-mail: metandereogen@vng.nl

ieder(in)

iederin.nl

